

«Monòlegs amb Esteve Fàbregas i Barri» del pintor Togores

EL PENSAMENT DE TOGORES

Acabo de tenir a les mans i fullejar el llibre editat per la Selecta, titulat "Monòlegs amb Esteve Fàbregas i Barri" que recull opinions i comentaris del pintor Josep de Togores, estimulats al seu moment per les preguntes i les converses del nostre escriptor Esteve Fàbregas.

Togores sovintejà la vila de Lloret des de l'any 1940 fins a la seva mort. Aquí hi trobà tranquil·litat i inspiració. I aquí desplegà una part de la seva genialitat pictòrica portant a la tela les figures que sovint el mateix Esteve Fàbregas tenia cura de buscar-li i propocionar-li, entre els homes i les dones, els vaillets i les noies del Lloret d'aquell temps. I aquí també desplegà el seu pensament, part del qual quedà reflectit precisament en aquest llibre, com quedà també, des de l'òptica de l'interlocutor, en el llibre biogràfic que l'Esteve dedicà al pintor i que, al meu modest judici, és un dels millors llibres que ha tret el nostre Estevet.

Els "Monòlegs amb Esteve Fàbregas i Barri" és un llibre per a llegir a poc a poc, tot meditant cada paràgraf i cada frase. En general, se'n pot treure molt de profit i hom es pot aproximar amb més coneixement, al món de l'Art.

L'aparició d'aquest llibret ajuda a recordar novament Josep de Togores, l'home que pintà la gent de Lloret. I tal volta a més d'un el porti a rellegir —o a llegir, si no ho féu al seu moment— la biografia de Fàbregas. Les fotografies que s'inclouen en el llibre evoquen fidelment una època. Quan contemplem la fotografia de l'Estevet i Togores conversant, asseguts en un bar del Passeig, entreveiem el Lloret dels anys quarenta o cinquanta, ple de nostàlgiques evocacions. Però aquesta i altres fotografies compleixen una altra missió: donar testimoni de l'estada del pintor a la nostra vila i de la complaença que aquesta li despertava. I això és una publicitat gratuïta i prestigiosa; perquè, precisament, el que li falta a Lloret és que se sàpiga més allò que tenia un valor o una qualitat. De Tossa ja ho sap tothom que hi anaven molts artistes plàstics. Però val la pena ressaltar els que vingueren a Lloret.

Llaverias —que en motiu del cinquantenari de la seva mort hem tornat a recordar intensament— i Togores, són dos personatges que, amb el seu pas, honoraren el nostre terrer. Llaverias n'immortalitzà el paisatge físic; Togores —ja ho hem dit— el paisatge humà.

Es curiós, per cert, que en la seva etapa de professor de dibuix als Escolapis, Llaverias tingué entre els deixebles, Josep de Togores i Llach. Diuen que l'aquarellista recomanà al pare de Togores que portés el noi pels camins de l'art i el fes aprofundir en aquest món, perquè ell ja no tenia res més per ensenyar-li. No s'equivocà.

Recíprocament, Togores recordà amb respecte i admiració Joan Llaverias. Ho hem llegit textualment en un dels seus comentaris, ara publicats:

"La visita a la Sala del carrer de Petritxol —escriu Togores referint-se a la Sala Parés— era obligada, indispensable, fatal. Situada entre una església i les pastisseries més temptadores de l'època, era, entre missa i tortell, com una mena d'aparitiu dansant, una distracció gratuïta, on es veia el món per un forat, sovint insospitat per aquell públic. Allí en Casas i en Rusiñol portaven els aires del Moulin de la Galeta i del Lapin Agile.

De petit, el meu pare m'hi portava. Aleshores sentia una gran admiració pels dibuixos d'En Cornet al "Cu-Cut" i per les bèsties i aquarel·les d'en Llaverias".

"El meu pare —continua escrivint Togores— em deixava a la sala gran i entrava en una sala lateral on es veien reunits uns homes amb grans barbes i bigotassos, tota la cara ombrejada pels barrets negres d'amples ales. Eren els artistes. Allí hi havia els Urgell, en Brull, en Galwey, Matilla, Riquer, Mas i Fontdevila".

Encara que he transcrit el paràgraf anterior per la referència a Llaverias, l'he allargat fins a l'esment que fa a altres pintors perquè entre ells n'hi ha dos —Matilla i Mas i Fontdevila— que també pintares a Lloret.

N'acabo de veure, precisament, excel·lents quadres a la mateixa sala Parés —una Sala renovada, ampliada, però digna com sempre, i amb la figura patriarcal de Joan Antoni Maragall de guia i relacions públiques— aquests dies de Nadal, en una exposició de molta categoria.

Això em fa pensar —una vegada més— que de la mateixa manera que hem salvat l'honor lloretenc podent oferir al públic la contemplació d'una bona part de l'obra de Joan Llaverias al Centre Cultural Verdguer, seria magnífic que allà mateix, en una altra sala, amb el temps, s'hi pogués trobar algun quadre d'aquests pintors de prestigi que, temps ha, també honoraren Lloret amb la seva presència: Torrescasana, Roig i Soler, Matilla, Mas i Fontdevila i, sobretot, Togores, aquest Togores enamorat de la nostra pau, de la nostra gent, i fins i tot, dels nostres carrers senzills, entranyables, com ho demostra pel comentari que fa del carrer de la Riera, per exemple, l'any 1945; un carrer, que diu "tocat pel sol":

"En primer lloc, veig un carrer il·luminat per llum astral, i aquest sol fet, el fet de la llum, ja torna aquest carrer, com tots els carrers del món, màgic. Les colors d'aqueixes cases (núm. 18 i 20) són inenarrables. Veig, demés, les línies simpliciíssimes del conjunt. No es pot donar una sensació d'unitat més emocionant, amb més simplicitat i economia d'elements. Les línies, formes i colors, subratllen la humanitat i la raó d'esser d'aquest carrer ..."

Recomano el llibre, no solament per sentir el pessigolleig de retornar als temps d'un Lloret més humanitzat, sinó per aprofundir en el coneixement d'un gran personatge i aprendre més coses de l'extraordinari món de l'Art.

Cal felicitar els qui han fet possible la publicació d'aquests "Monòlegs", que van acompanyats d'altres escrits de Togores que ajuden a entendre la seva filosofia i la seva obra. Esteve Fàbregas hi té una escaient presentació i diversos aclariments oportuns.

Joan DOMENECH i MONER

ADMINISTRATIVA SE OFRECE

— Experiencia en Hosteleria, comercio, gestorias ...
— Idiomas: Aleman, Ingles y Frances.

Para más información, llamar al Teléfono 36.88.05